

**Жанр раманса ў творчасці Максіма Багдановіча
і Леаніда Дранько-Майсюка**

М. Багдановіч – паэт паўтонаў, тонкіх, ледзь улоўных перажыванняў, нюансаў пачуцця. І гэтым ён падобны да імпрэсіяністаў. Але Максім Кніжнік у той жа час прайшоў добрую школу рускай класічнай літаратуры. Сімвалісты пачалі шырока ўжываць раманс. М. Багдановіча таксама прывабіла кольцападобная рамансавая кантыленнасць, меладычнае разгортванне лірычнай тэмы. Раманс нараджаецца на эмацыянальным полі няспраўджаных надзей у каханні, на пачуццях развітання, разлукі, нават здрады. У вершы плача, скардзіцца на лёс, элегічна сумуе асоба, а не калектыўны «герой» без выразных прыкмет канкрэтнай індывідуальнасці як у любоўна-фальклорных песнях.

У беларускім грамадстве на пачатку ХХ ст. адчувальна прабудзілася пачуццё асобы. Па гэтай прычыне «Раманс» («Зорка Венера ўзышла над зямлёю...») М. Багдановіча адразу атрымаў усеагульнае прызнанне. Твор па мастацкіх асаблівасцях – гарадскі раманс. Іх многа было, сумна-журботных песень у народным асяроддзі. Духоўная патрэба ў такіх песнях існавала, бо мітуслівае жыццё, якое набывала ўсё большую імкліваасць, раз'ядноўвала закаханых. Былі, вядома, «жестокие» рамансы, дзе «коварный соблазнитель» насміхаецца з гростай дзяўчыны, якая аддала яму чыстае каханне. М. Багдановіч, выдатны паэт, не мог пайсці па такім шляху. Як і ў многіх вершах, прысутнічае ў рамансе неба з Венерай, якую можна назваць зоркай закаханых: «Зорка Венера ўзышла над зямлёю, / Светлыя згадкі з сабой прывяла... / Помніш, калі я спаткаўся з табою, / Зорка Венера ўзышла» [1, с. 47]. Паэт гаворыць пра расстанне з каханай, але не ўдакладняе прычын. Ці мала іх можа быць у маладосці, калі маладыя людзі паспелі адзін другога пакахаць, але не змаглі ўладкаваць сваё жыццё?

Паэтычны вобраз Венеры яднае такія часавыя вымярэнні, як мінулае, цяперашняе, будучае ва ўзаемаадносінах маладых людзей. Зорка была сведкай сустрэч, мілаванняў, спрыяла росквіту кахання. Яна насуперак жыццёвым абставінам актывізуе ўспаміны, можа даць мажлівасць нанова перажыць асалоду кахання і быць каханым: «Глянь іншы раз на яе, – у расстанні / Там з ёй зліём мы пачуццё свае... / Каб хоць на міг уваскрэсла каханне, / Глянь іншы раз на яе...» [1, с. 48]. Паэт пісаў пра вечныя пачуцці, якія ніколі не знікнуць. Матыў кахання – адзін з дамінуючых у яго паэзіі. Такой канцэнтрацыі пачуцця, яго пераходаў, пераліваў да М. Багдановіча беларуская паэзія яшчэ не ведала.

Сёння традыцыі М. Багдановіча выкарыстоўвае Леанід Дранько-Майсюк, які прыйшоў у беларускую паэзію як прыхільнік лірыкі тонкай пачуццёвасці, эмоцыі і вобразнасці, мастацтва слоўнага гукапісу. Ён свядома падключыўся да традыцыі эстэтызму, закладзенай у нашай паэзіі М. Багдановічам і паспяхова развітай У. Дубоўкам, У. Жылкам, В. Мараковым, Т. Кляшторным і інш.

Душу паэта поўняць рамантычнае пачуццё кахання і музыка святла, чысціні, арфейнай узнёсласці. Прыхільнікам вытанчаных слоўна-выяўленчых фарбаў, формаў і прыёмаў ён паўстае ў кнізе «Акропаль». Для Л. Дранько-Майсюка, як і для М. Багдановіча, найвышэйшы ідэал – хараство, краса. Лірычны герой ахоплены памкненнем да духоўнага і маральнага ўдасканалення,

імкнецца «сцвердзіць у сваёй душы перавагу вечнага над часовым» [3, с. 43]. Адной з самых яркіх праяў характава ў паэтавым ўспрыманні з'яўляецца каханне. Асабліва значны, выключна адметны ў мастацкіх адносінах вершаваны цыкл «Вершы да А.», які можна назваць «лірычнай сімфаньетай закаханай душы» [2, с. 51]. Як і рускі паэт А. Блок, як М. Багдановіч, Л. Дранько-Майсюк стварыў вобраз таямнічай незнаёмкі, цудоўнай «дамы сэрца», якая ўслаўляецца як сама музыка і вышэйшае характава. «Мне зразумела ўсё і ўсё не ясна – / Ці варты музыкі такой?! / Ці варты я хвіліны гэтай шчаснай, / Калі гучаць арфічна Вашы астры / Па-над густой канцэртнай асакой» [4, с. 30]. Тут любоўныя радкі палоняць шчырым, тонкім узнаўленнем самых патаемных зрухаў і адценняў чалавечай душы. Паэт віртуозна валодае пластыкай і мелодыкай слова. Каханая для паэта – апраўданне жыцця, яго ратаванне. Духоўны ўзрост дазваляе яму асэнсаваць веліч гэтага падарунку лёсу: «У Вашым голасе квітнеюць астры, / Якіх не бачыў я раней. / Мне зразумела ўсё і ўсё не ясна. / У Вашым голасе квітнеюць астры, / І кожнай кветцы Бог сказаў: квітней» [4, с. 30].

Жанчыны і кветкі ў мастацкай карціне свету Л. Дранько-Майсюка заўсёды знаходзяцца побач. Амаль у кожным вершы – кветкі, сцябліны, пялёсткі. Розныя кветкі адпавядаюць розным эмацыянальным адценням.

Абодва паэты знаходзяць простыя і адначасна прыгожыя, велічныя словы для ўслаўлення кахання, зразумелыя кожнаму. Вершы «Раманс» і «У Вашым голасе квітнеюць астры...» так і просяцца стаць песняй, бо вызначаюцца поўнагалоссем, нідзе няма збегу галосных, якія б перашкаджалі голасу. Інструментоўка на *о-е-а-о-а* ў «Рамансе» М. Багдановіча вытрымана ад пачатку да канца, падобная інструментоўка і ў вершы Л. Дранько-Майсюка – *а-о-е-а*. Музычная афарбоўка рамансаў з'яўляецца са зместам радкоў і надае вершам светлы сум («печаль мая светла», як у А. Пушкіна). «Раманс» М. Багдановіча быў пакладзены на музыку С. Рак-Міхайлоўскім у апрацоўцы А. Багатырова і С. Палонскага, А. Туранковым і М. Багатыровым. Многія вершы Л. Дранько-Майсюка таксама сталі вядомымі песнямі: «Паляўнічы малады» (кампазітар С. Ліпень), «Аksamіткі» (кампазітар Л. Захлеўны), «Ваявода» (кампазітар С. Ліпень), «Маленькі прынец» (кампазітар А. Пастухоў) і інш.

Літаратура

1. Багдановіч, М. Вянок : вершы, паэмы / М. Багдановіч ; прадм. В. Зуёнка. – Мінск, 2005.
2. Бельскі, А.І. Сучасная беларуская літаратура. Станаўленне і развіццё творчых індывідуальнасцей (80–90 гг.) / А.І. Бельскі. – Мінск, 1997.
3. Бельскі, А. Вечныя імгненні характава, або Паэт, які кахае / А. Бельскі // Крыніца. – 2001. – № 7. – С. 47–52.
4. Дранько-Майсюк, Л. Акропаль : паэзія, эсэ / Л. Дранько-Майсюк. – Мінск, 1994.